

■ Јубилеј површинског копа „Тамнава-Западно поље“

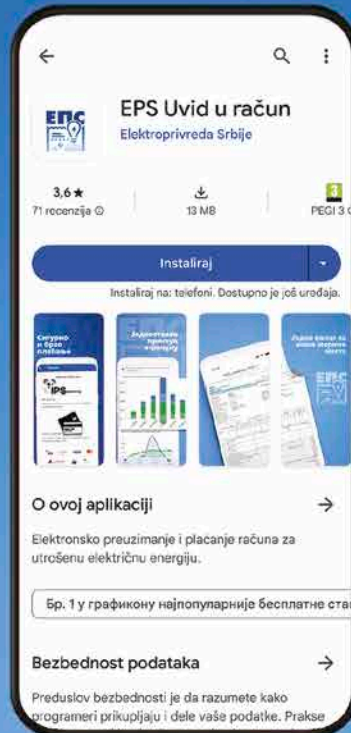
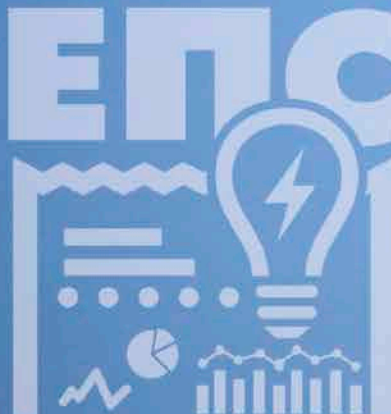
Тридесет година
важна карика
српске енергетике

Нова
мобилна
апликација

ЕПС Увид у рачун

На једном месту
можете преузети и
платити рачун,
пратити уплате и
статистику потрошње
три године уназад.

Скенирај
и преузми

Садржај

из епс групе

05 Профит премашио план
**Пословање ЕПС АД
у девет месеци 2024.**

актуелно

06 Признање Српске православне цркве
генералном директору ЕПС АД
**Живковићу Орден Светих
великомученика крагујевачких**

07 Ново дробилишно постројење
на траци СУ 4И на Тамнави
Повећање ефикасности система

репортажа

12 Група „Металових“ радника из Погона за
производњу ускоро одлази у пензију
Спремни за нови почетак

актуелно

14 ПК „Радљево“
**Ужурбано
пред зиму**

16 Топлана у Барошевцу
спремно дочекала нову грејну сезону
Поштују се потребе потрошача

локални мозаик

18 Потенцијално угрожен рад Библиотеке
„Димитрије Туцовић“ у Лазаревцу
Неодрживи намет

временлов

22 Тридесет година од отварања
„Тамнава-Западног поља“
**Иза сваке тоне стоји
пожртвованост човека**

05

ЕПС већ два месеца извози струју

Остварена добит од готово 30 милијарди динара

08

Крај ремонтне сезоне на
„Тамнава-Западном пољу“

Поседњи залет пред зиму

10

Трећи БТО систем Поља „Е“

До бастиона угља упркос препрекама

импресум

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ АД, Балканска 13, Београд
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

ГЕНЕРАЛНИ ДИРЕКТОР: Душан Живковић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Тања Крстонијевић,

РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Ана Павловић,

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић,

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац, ТЕЛЕФОНИ: 011 735 5086, 735 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs,

НАСЛОВНА СТРАНА: Милан Цвијетић, ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: Три „О“ д.о.о. Аранђеловац, ТИРАЖ: 3.500

Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године. Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

Ревитализација РХЕ „Бајина Башта“ при крају

Ревитализација првог агрегата реверзибилне хидроелектране „Бајина Башта“ једна је од најважнијих инвестиција у „Електропривреди Србије“ и овај велики пројекат улази у завршницу. Ротор тежак 450 тона успешно је спуштен у статор генератора.

– За извођење ове сложене, вишечасовне операције био је потребан поуздан рад кранова, дизалица, специјалних сајли, искусне екипе и повољна временска ситуација. Сви услови су били испуњени и посао је добро урађен – рекао је Слободан Спасојевић, руководилац Службе машинског одржавања ХЕ „Бајина Башта“, 11. новембра.

Јапанска „Тошиба“ је носилац посла, подизвођачи су „Гоша Монтажа“, „Електромонтажа“ и „Електроремонт“, а надзор и кранисти су из ХЕ „Бајина

Башта“. Била је потребна добра координација како би се овај сложени посао извео без проблема. У наредном периоду предстоји спајање ротора са

вратилом, монтажа горњег крста генератора и горњег генераторског водећег лежаја.

Ове године биће ревитализован први агрегат, а 2025. и други. Завршетком ревитализације осигураће се рад ове златне резерве ЕПС-а и у наредним деценијама. Овај обимни посао у реверзибилној ХЕ „Бајина Башта“ изводи се после 42 године од почетка рада и 20 година наког великог ремонта из 2004. године када витални делови, радно коло и спроводне лопатице нису мењани. Ревитализација агрегата Р1 у реверзибилној хидроелектрани „Бајина Башта“ почела је 1. априла.

Р. Е.

■ С обиласка градилишта ОДГ у ТЕНТ Б

Сви термоблокови биће еколошки прихватљиви

Радом овог постројења емисије сумпор-диоксида ће бити смањене чак 30 пута, рекла је министарка рударства и енергетике

Дубравка Ћедовић Хандановић, министарка рударства и енергетике, и Душан Живковић, генерални директор „Електропривреде Србије“, 21. октобра обишли су градилиште постројења за одсумпоравање димних гасова (ОДГ) у термоелектрани „Никола Тесла Б“.

– Ово је једно од највећих градилишта у Србији и један од најзначајнијих пројеката, јер ће радом овог постројења емисије сумпор-диоксида бити смањене чак 30 пута. Завршетком овог пројекта, вредног око 220 милиона евра, све велике термоелектране

ЕПС-а, односно више од 90 одсто термокапацитета, биће потпуно еколошки прихватљиво на нивоу и европских и српских стандарда, што значи бољи квалитет ваздуха – рекла је министарка рударства и енергетике.

Она је нагласила да на градилишту тренутно ради 330 радника, али да се у наредним недељама и месецима очекује већи број како би извођач радова испоштовао рокове.

– Надамо се да ће сви уложити додатне напоре да се

изградња постројења заврши у првој половини наредне године. Важно је да се ради пуном паром – рекла је Ћедовић Хандановић.

Истакла је да је значајно што је исто овакво постројење ове године завршено и у ТЕНТ А и тиме Обреновац и Београд имају квалитетнији ваздух. Ћедовић Хандановић је нагласила и да се у ТЕНТ Б завршава изградња постројења за пречишћавање отпадних вода, што је такође значајна еколошка инвестиција. Министарка је подсетила да се

пројекат изградње постројења за одсумпоравање у ТЕНТ Б, као и у ТЕНТ А, реализује у сарадњи са јапанским партнером – компанијом „Мицубиши пауер“.

Душан Живковић нагласио је да је изградња постројења за одсумпоравање димних гасова у ТЕНТ Б још један показатељ да ЕПС брине о екологији.

– Када буду завршени радови, сви велики блокови ЕПС-а имаће све мере за заштиту животне средине и поред блока Б3 у Костолцу, ово је један од највећих инвестиционих пројеката – рекао је Живковић. – После изградње овог постројења, емисије сумпор-диоксида биће на нивоу европских стандарда испод 130 милиграма по кубном метру, док ће емисије прашкастих материја бити смањене на ниво мањи од 20 милиграма по кубном метру.

Живковић је нагласио да се на оба блока у ТЕНТ Б користи иста технологија, уз коришћење кречњака, где је нуспроизвод гипс и очекује се производња око 300.000 тона гипса који је постао веома конкурентна роба за грађевинску индустрију.

Р. Е.

Неочекивано велика потрошња електричне енергије, уз веома сложене услове производње угља током неколико тропских недеља у околностима лоше хидрологије, само су неки од изазова који су обележили пословање Акционарског друштва „Електропривреда Србије“ у трећем кварталу 2024. године. Упркос свим тим околностима, укупан финансијски резултат у првих девет месеци бољи је од плана за 31 одсто. Добит је достигла 29,2 милијарде динара, што је за 6,9 милијарди динара више од планиране.

– Посебно је значајно што су депоније угља у термоелектранама одлично попуњене и биле су на нивоу од два милиона тона, као и то што смо сачували приличне залихе у акумулацијама. Интензивно се радило на ремонтима производних капацитета како у

Пословање ЕПС АД у девет месеци 2024.

домену производње угља тако и у сегменту производње енергије. Посебно бих истакао капитални ремонт блока Б1 у Костолцу, као

и блока А2 у ТЕНТ-у. За дугорочно обезбеђивање енергетске сигурности од изузетне је важности ревитализација

реверзибилне ХЕ „Бајина Башта“ која је почела после 42 године рада и која се одвија планираном динамиком – рекао је Душан Живковић, генерални директор ЕПС-а, 13. новембра.

И у трећем кварталу настављен је рад на инвестиционим пројектима, ветропарку „Костолац“, соларној електрани „Петка“ и припреми документације за изградњу РХЕ „Бистрица“. У истом периоду почела је примена Плана трансформације компаније, чија је реализација дала прве значајне резултате у унапређењу организационе структуре и дигитализацији пословних процеса и услуга.

Р. Е.

■ ЕПС већ два месеца извози струју

Остварена добит од готово 30 милијарди динара

Влада Србије жели да ојача ЕПС, пре свега новим производним капацитетима, рекла је Дубравка Ћедовић Хандановић, министарка рударства и енергетике, приликом обиласка Диспечерског и Трејдинг центар ЕПС-а

капиталне ремонте у Обреновцу и Костолцу који су дуго одлагани, као и ревитализацију агрегата у реверзибилној хидроелектрани „Бајина Башта“, све је успешно превазиђено и ЕПС је у првих девет месеци остварио добит од скоро 30 милијарди динара. То је 30 одсто више од планиране добити, а само у октобру у трговини струјом ЕПС је зарадио 7,5 милиона евра – рекла је Ћедовић Хандановић.

Министарка је изразила задовољство што је у Диспечерском и Трејдинг центру упознала младе људе, а међу њима и много жена, који својим

радом и знањем јачају српску енергетику.

– Влада Србије жели да ојача ЕПС, пре свега новим производним капацитетима. Завршена су испитивања, тестови, а завршава се и документација за преузимање новог блока Б3 у Костолцу. Завршен је један нови производни капацитет, први после више од 30 година – рекла је Ћедовић Хандановић.

Министарка рударства и енергетике је нагласила да се наредне године завршава први ветропарк ЕПС-а и једна мања соларна електрана, а да ће се

кроз изградњу 1 GW солара са 200 MW батеријских складишта на шест локација и преко потребних нових капацитета додатно створити услови за наставак декарбонизације. Она је рекла и да се портфељ ЕПС-а јача и кроз откуп енергије под повољним условима од других ОИЕ произвођача, учесника на првим аукцијама, које ће бити настављене како би и у наредном периоду била обезбеђена енергетска сигурност за грађане и привреду.

Душан Живковић, генерални директор ЕПС-а, истакао је да је улога модерног диспечерског центра да оптимизује рад електроенергетског система, као да се са Трејдинг центром организује трговина електричном енергијом и управљање електроенергетским портфељом.

– ЕПС спремно дочекује зиму и обезбедићемо сигурно снабдевање. На депонијама угља је више од 2,4 милиона тона угља, хидролошка ситуација је коректна, а акумулације су на 95 одсто од максималне попуњености – рекао је Живковић

Р. Е.

Електропривреда Србије већ скоро два месеца извози струју, али то не видимо често у вестима, рекла је Дубравка Ћедовић Хандановић, министарка рударства и енергетике, 31. октобра приликом обиласка Диспечерског и Трејдинг центра ЕПС-а.

– Иако су лето обележили бројни изазови због којих смо део енергије набављали на тржишту, јер смо у време суше имали рекордну потрошњу и

Тридесет година важна карика српске енергетике

Више од 273 милиона тона угља и 606 милиона кубика откритке произведено је на „Тамнава-Западном пољу“ током тачно три деценије од отварања 1994. године, које су се навршиле 4. новембра. Обезбеђујући више од половине укупне производње угља РБ „Колубара“, овај угљенокоп је пуну деценију најпродуктивнији коп колубарског басена и окосница производње лигнита „Електропривреде Србије“.

Кроз своју бурну историју радници су савладали многе изазове, а највећи је био у мају 2014. године када су незапамћене поплаве овај коп претвориле у друго по величини језеро у Србији. Око 187 милиона кубика воде испумпано је у рекордном времену и захваљујући пожртвованом раду и огромној солидарности свих запослених производња је у

неочекивано кратком року враћена на првобитни колосек. Радећи у тешким условима и истовремено остварујући планове и нижући тоне и кубике, запослени су били најважнија карика која је омогућила три деценије рада „Тамнава-Западног поља“.

Угљенокоп „Тамнава-Западно поље“ има капацитет за наставак добре и сигурне производње угља, јер у експлоатационој зони овог копа има око 172 милиона тона угља, што према тренутној динамици производње обезбеђује још 15 година производње. Рекордна година у производњи угља била је 2017. када је ископано 16.842.243 тоне. Када је реч о производњи откритке, најбољи резултат је остварен 2013. године, када је на „Западном пољу“ откопано и одложено 33.119.838 кубних метара откритке.

Р. К.

■ Признање Српске православне цркве генералном директору ЕПС АД

Живковићу Орден Светих великомученика крагујевачких

Душан Живковић, генерални директор Акционарског друштва „Електропривреда Србије“, одликован је од православног архиепископа крагујевачког и митрополита шумадијског Орденом Светих великомученика крагујевачких другог степена у знак признања за велику љубав према цркви, исказану према Храму Свете Петке у Петки.

Признање Душану Живковићу, 7. новембра, уручили су представници Црквене општине Лазаревац и Храма Свете Петке у Петки.

Живковић је носиоца црквеног признања Српске православне цркве за несебичну помоћ и подршку Храму Свете Петке, подигнутом 1869. године у селу Петка, које је добило назив по Светој Петки, светици којој је храм посвећен.

Акционарско друштво „Електропривреда Србије“, као друштвено одговорна компанија, помаже развој локалних заједница на чијим територијама функционише, кроз бројне пројекте и сарадње са културним, црквеним, образовним и другим институцијама.

Р. К.

Скраћен је пут камиона који на депонију Дробилане отпремају угаљ ископан дисконтинуалном методом, али и смањена његова гранулација, што олакшава рад депонијске машине. Бенефит су и веће могућности хомогенизације лигнита из западног дела колубарског басена

Повећање ефикасности система

На тамнавским коповима РБ „Колубара“, крајем октобра је у рад пуштено ново дробилишно постројење поред трачног транспортера СУ 4И и формирана је одговарајућа депонија у зони дробилице. Све наведене активности су урађене са циљем повећања ефикасности рада, посебно током зимског периода када је потреба за угљем повећана због већих потреба за производњом електричне енергије.

На половину траке СУ 4И монтирано је дробилишно постројење из кога ће, убудуће, самлевени угаљ ићи директно на транспортер којим се допрема лигнит који откопава роторни багер „глодар 2“. Радови су трајали око три месеца, извођач машинског дела посла био је „Метал“, а грађевинских радова „Колубара-Грађевинар“.

Ова технолошка интервенција омогућила је да се скрати пут камионима који одвозе угаљ ископан дисконтинуалном методом са Поља „Г“ и из југоисточног дела „Тамнава-Западног поља“ до депоније код Дробилане. Истовремено, уз место на коме је постављена дробилица рашчишћен је терен и формирана нова депонија, а урађени су и прилазни путеви. Најзахтевнији део посла, кажу одговорни, био је постављање постоља дробилице.

– Као и на сваком новом систему, у почетку је било неколико „дечјих болести“ које смо отклонили у ходу. Долазило је до заглављивања, заптивне гуме су избацивале материјал када је капацитет са „глодара 2“ прелазило 1.400 тона. Сада је све решено и

Испуњен план на јаловини

Угљенокоп Поље „Г“ добро се током године носио са задатим билансима иако су услови у производњи због све компликованијег лежишта далеко тежи него раније. Значајан резултат остварили су запослени на јаловинским системима тиме што су последњег октобарског викенда испунили годишњи план од седам милиона кубних метара откривке.

опрема добро функционише, мада се никада не може искључити могућност да дође до заглављивања у дробилици када наиђе материјал изузетно неповољног састава – појаснио је Александар Јагодић, један од рударских инжењера који су учествовали у овом послу, и додао да је урађен сливник и постављена одговарајућа облога на постројењу, тако да се материјал усмерава директно између осовина са чекићима.

Све интервенције на постројењу у случају застоја обављају запослени из Припремних радова, а свакога дана током 12 сати, колико постројење ради, на располагању су им десет камиона и два УЛТ-а из „Помоћне механизације“. Камионима дневно буде допремљено око 1.300 тона угља, али у данима када им нису доступни сви камиони количина је, наравно, мања. Тренутно су на радном задатку УЛТ-ови са мањим

капацитетом кашике и њих не може да замени друга машина јер је постројење конструкцијски урађено за утовар овим справама. Посао надзора обављају два рударска инжењера.

Бенефити нове опреме огледају се и у раду Дробилане. Угаљ ископан дисконтинуалном методом често је велике гранулације која отежава рад депонијске машине у Постројењу за припрему угља. До сада су велики комади морали да буду уситњавани булдожерима, али након постављања нове дробилице на траци у Дробилану ће стизати лигнит адекватне величине.

На Пољу „Г“ се надају да ће, уз ову иновацију, поузданости рада система током наредних месеци допринети и повољни временски услови какви су обележили ову јесен.

М. Димитријевић

Последњи залет пред зиму

И ове године инвестиционом оправком „глодара 3“ и „одлагача 2“ на Другом јаловинском систему завршава се припрема машина и опреме овог угљенокопа за предстојећи зимски период

На западнотамнавском копу овај новембар је у знаку ремонтних активности на багерима Другог јаловинског система, последњих година најпродуктивнијег „Колубариног“ јаловинског система. Запослени на копу, као и радници „Метала“, раде пуним капацитетом како би се изузетно повољни временски услови искористили да се што више послова заврши до задатог рока.

– За поузданији рад „глодара 3“ од свих планираних послова најзначајнији су нам задизање горње градње и контрола кружне стазе на багеру. Веома нам је битна и замена великог броја папуча на транспорту багера, као и контрола и замена редуктора. Као што је уобичајено, током трајања овог ремонта одрадићемо и сва потребна померања и неопходне продужетке трачних транспортера и на етажној и на одлагалишној страни због напредовања копа – рекао је Бојан Милосављевић, руководилац овог погона.

■ Држе корак

Овај систем је, када је реч о планираној производњи, сада у плусу од 3,7 одсто. Због започетог ремонта биће у застоју месец дана,

■ Милош Чолић

али се према планираној динамици радова очекује да успешно оствари план до краја године.

– За десет месеци ове године на „Тамнава-Западном пољу“ је произведено око 9,5 милиона тона лигнита и око 20,8 милиона кубика откривке, што је у складу са постављеним плановима. Што се тиче рада одлагалишта јаловинских система, коначно је сваки багер на својој планираној позицији, а коп „Радљево“ ће и даље користити одлагалиште нашег Првог јаловинског система – навео је Милосављевић.

Други БТО систем последњих година је најпродуктивнији колубарски јаловински систем са годишњом производњом од око 11 милиона кубика јаловине. Како нам објашњава Милош Чолић, шеф Другог јаловинског система, упркос проблемима са којима су се сусрели због појаве руча у

мају и нужне промене технологије рада, они су се вратили на свој планирани колосек и засад успевају да држе корак са планираном производњом за ову годину.

– Ми смо оптимисти, идемо ка постизању задатих циљева, прошле године смо били и рекордери по производњи јаловине у „Колубари“. Систем ће бити у планираном застоју цео новембар, па уз ремонтне послове користимо ово стајање и одличне временске услове да померимо наше траке на нове позиције. Ево, за ових десетак дана колико траје ремонт ниједна киша није пала, и ми смо обавили 40 одсто од планираних послова на систему. Померили смо транспортер 02 у зони станице десет метара, а у зони повратног бубња за око 80 метара. Био је то заиста велики посао јер реч је о траци од скоро три километра, најдужој траци на нашем копу – навео је Чолић.

■ Радови на све стране

Поред радова на транспорту, чувени централци имају пуне руке посла до краја ремонта „глодара 3“ који, према плану, траје 37 дана. Руководилац радова из „Метала“ Бојан Анђић истакао је да су послови, како је било и планирано, отпочели 21. октобра задизањем горње градње и контроле куглбана, а наставили су са пословима око радног точка, транспорта и скидања свих погона који треба да се регенеришу током инвестиционе оправке.

– На овом багеру имамо велики обим углавном стиног, али битног посла, који захтева доста времена, као и довољно извршилаца. На списку радова су и изједначавање носећих сајли од стреле радног моста, задизање и контрола кугли од транспорта, замена лежајева на транспорту... Овај багер, један од два највећа

Радници Другог БТО система

на колубарским коповима, има 3.460 тона и 182 метра дужине – подсетио је Анђић.

И Анђић напомиње да су временски услови засад одлични што радницима иде на руку с обзиром на то да обављају веома тешке послове и суочавају се са разноразним изазовима на багеру. На овако великом багеру планиран је велики обим послова који захтева да по смени буде од 30 до 40 извршилаца, којих имају у довољном броју, али нису сви искусни у овако захтевном подухвату.

– Требало је видети како смо вадили затезни бубањ траке 2, колико је тешко било прићи том делу и само та технологија демонтаже трајала је три дана. Овај багер је генерално тешко задићи, а највећи нам је посао заправо био да се убаци опрема за

задицање јер је реч о ђуладима хидрауличне пресе од 560 тона. Цео дан рада је био потребан само да се они поставе. Радници су погрљени и клечећи радили у каци багера, у скућеном простору, висине метар – објаснио је Анђић.

Запослени електроструке наводе да током овог ремонта на „глодару 3“ нису планирани ванредни електропослови, али да они свакако имају штошта битно да одраде.

Мирко Рапајић, електроинжењер оперативе распоређен на Другом БТО систему, истиче да највише пажње током овог ремонта посвећују сређивању расвете на багерима која је изузетно битна због

безбедности радника током рада у ноћним сменама. Како наглашава, „глодар 3“ има добру и поуздану електроопрему која је пре десет година, након поплава, комплетно ревитализована и модернизована.

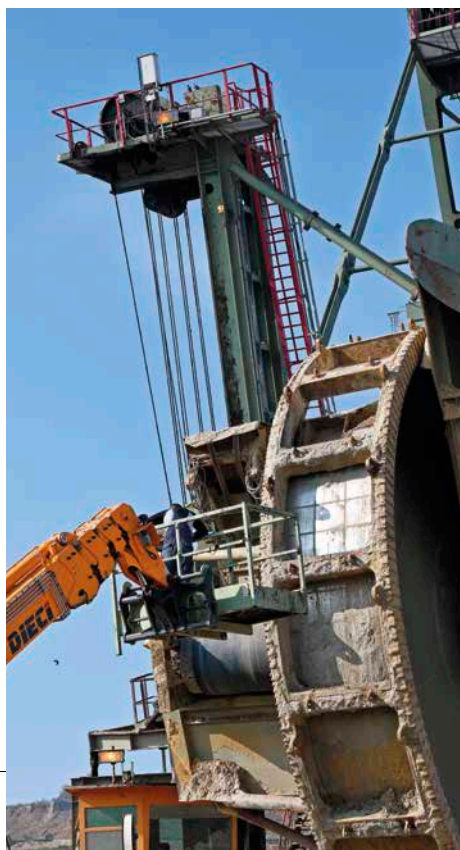
– У овом ремонту приоритет нам је да буде обављена комплетна контрола граничника, прекидача, као и целокупне сигурносне опреме, стоп-тастера, каблова. Такође, током ремонта урадићемо и неке иновације на багеру, заменићемо све исправљаче на багеру са новијом опремом. Електричари увелико прегледају оптичке и високонапонске каблове дуж свих траса на систему, и то је веома битно урадити за време овог застоја – навео је Рапајић додајући да су током припремних радова за ремонт довели страна напајања за багер и одлагач како би се све активности безбедно одвијале.

М. Павловић

Рударски изазови

Руководилац „Тамнава-Западног поља“ истиче да су запослени максимално ангажовани како би се спремиле за предстојећи зимски период, а на копу недостаје радне снаге. Ремонтна сезона машина и опреме се приводи крају, путеви су припремљени, као и количина отвореног угља потребна за планирану производњу током зимских месеци. Међутим, у наредних шест месеци их очекује прави рударски изазов.

– Навршило се пуних 30 година рада овог копа и даље се од нас очекује да дајемо више од 50 одсто свеукупне „Колубарине“ производње лигнита, тако да у предстојећем периоду приоритет је остваривање планиране производње. Треба напоменути да ускоро улазимо у копање изазовног западног дела лежишта са много више међуслојне јаловине, пуно прослојака и самим тим мање квалитетнијег угља – рекао је Милосављевић.

Најјачи кад је најтеже

За ремонтне послове на „одлагачу 2“ овај пут су задужени радници са система и из радионице. Да је све мање људи на копу најјасније се види баш у оваквим периодима интензивног рада. Само захваљујући доброј организацији, вештој комбинаторици и великом труду радника послови се успешно завршавају.

– Похвалио бих ове раднике који су дали све од себе и само за један дан опрали и очистили оволики багер. То се досад никад није десило. И одмах затим су прешли на припрему одлагача, тако да су ремонтни послови почели на време и на тој справи. На њему ћемо средити транспортне и редукторе трака, и како нису планирани обимнији послови овај пут, одлагач ће бити спреман за рад и пре багера – напоменуо је Чолић.

До бастиона угља упркос препрекама

Иако већ више од годину дана раде у тешким условима, на тлу и са материјалом неповољног састава, „глодар 6“ и „одлагач 5“ даноноћно брину о стабилности северне косине копа

Познато је да је Поље „Е“ због своје дубине и стрмог лежишта у коме угаљ залеже под веома оштрим углом посебан изазов за рударске стручњаке. Зато се у процесу производње посебна пажња посвећује стабилности косина копа, нарочито на северној страни, где су већ више од годину дана ангажовани „глодар 6“ и „одлагач 5“, радећи заједничким снагама, у оквиру Трећег БТО система.

Милош Живановић, шеф система, каже да рад на завршној северној косини (која је заштитни бред) у складу са инструкцијама задатим у рударском пројекту угљенокопа омогућава стабилну и сигурну производњу на нижим етажама и експлоатацију целокупне количине угља.

– Налазимо се на коти 120 и основни циљ нам је да у наредном периоду на њој развијемо етажу. Заједно са Другим БТО системом испод нас радимо на растерењу маса за подручје угља у тој зони. Било би

идеално да у низу имамо још један систем, јер би динамика развоја северне стране копа била још ефикаснија, а самим тим рад „глодара 7“ и багера Ц700 на главном угљеном слоју још поузданији – појашњава Живановић.

■ Неповољне карактеристике

Иначе, у оквиру Трећег БТО система од јула поново ради „одлагач 5“, са којим су се „растали“ 2015. године. Он је тренутно једини одлагач на источној кипи, односно источном одлагалишту, где се ради стабилизација

терена испод Старе монтаже и целог тог подручја.

– Одлагач је тренутно на коти 135. Проширењем за око 250 метара етажа ће бити спојена са нивоом пута који води ка Старој монтажи. Када са одлагањем материјала будемо дошли до пута, тај део више неће бити проходан, а етажу ћемо развијати према Стрмову – каже Живановић.

У наставку разговора осврнули смо се на услове рада у зони копања „глодара 6“, који су изузетно неповољни – од носивости тла до састава материјала.

– Свакодневно се сусрећемо са доста изазова. Осим растиња, наилазимо и на разноврсна страна тела, тако да је ангажовање наше помоћне механизације, булдожера и ровокопача неопходно. Ипак, и поред машина, највећи допринос дају наши људи са система који раде крајње концентрисано и врло обазриво. Од багериста, преко свих осталих укључених у процес производње, до надзорно-техничког особља, на коме је првенствено надзор носивости тла. Добро је што смо тренутно на делу трасе са чврстим блоком – рекао је Живановић, који нас је по терену провео почетком новембра, уз опаску да је систем са справама ремонтован током августа.

Генерално, дужина система од 2.540 метара им иде наруку, првенствено због одржавања, јер бравари, електричари и надзорници увек могу брзо да интервенишу.

– Што се тиче људи, бројно стање је тренутно попуњено, али наравно никад нема

Милош Живановић

вишка руку, нарочито помоћних радника, руковаца станица, бравара и електричара. Што се тиче надзорника и пословођа, имамо своју организацију и правимо тим тако да посао функционише на прави начин. У протеклом периоду је велики број младих људи именован за надзорнике, тако да се логистиком бави млађа екипа, амбициозна и жељна да ради и покаже се, што је заиста добра ствар – тврди Живановић.

У оквиру припрема за зимски период увелико се решава питање путева до објеката, што је од изузетне важности. Каменом је већ насут пут од Старе монтаже до багера, а у плану је да исто буде урађено дужином целог система.

– Пред нама је и израда канала за воду до водосабирника, па одатле ван копа. Реч је о уобичајеном послу у ово доба године да пратећи ширење фронта радова багера одводним каналом уз саму ножицу блока обезбедимо оцеђење. То је нарочито значајно у тренутним условима где ката изнад нас иде до 170 метара, па да у случају великих падавина вода не крене на багер – говори Живановић.

■ Систем спреман после летњег ремонта

Посебан акценат на услове рада ставио је и Драган Саватовић, машински инжењер система, говорећи о томе како се захтеван терен и материјал неминовно одражавају на машинске склопове. Како каже, протекли ремонт је омогућио да систем уђе у зимске услове спреман, уз максимално залагање свих служби да се то и одржи.

– Ове године нисмо имали капиталних захвата, то нам је план за следећу инвестициону, али је урађено доста осталих ствари. Рецимо, била је захтевна и данима је трајала замена лежаја у радном точку, као и у сливнику и у маказама. Имали смо доста санација лимова, као и делова конструкције у кружне платформе. Промењена је и стаза кружне столице – износи Саватовић.

Он напомиње да су имали среће да су се две екипе „Метала“ ујединиле, па су у

појединим тренуцима имали чак 62 радника на радилишту.

– Штета је што у том моменту нисмо имали више резервних делова, али свакако је решено неколико „болних“ места. Једно од њих је замена два ужета по 260 метара за дизање стреле радног моста. Цео левак је демонтиран и послат у „Метал“ на регенерацију, задигнут је мали транспорт пошто смо имали проблем са затезним точковима, што је такође санирано у „Металу“. Урађена је и нивелација кабине тракисте – набраја Саватовић.

Том приликом промењена су оба вертикална вратила пошто су лежајеви пропали, обављена је санација и контрола редуктора кружног, свих редуктора великог транспорта, док су оба редуктора малог послати на регенерацију у багерску радионицу Поља „Е“. На транспорту три и четири замењена су скоро сва колица. Интересантан је податак да је измењено чак

Станица каква се пожелети може

Трећи БТО систем се током овогодишњег ремонта и „поновио“. Наиме, реконструкцијом је у рад система укључена нова самоходна станица 2600, пребачена са Шестог БТО система. Она је сада одлагалишна станица 01, односно одлагалишни транспортер у дужини од 720 метара.

Треба рећи и то да руковоаци са система у том тренутку нису били адекватно обучени за рад на овој станици, али пошто су са њом дошли и руковоаци, едукација је брзо обављена. Посебно задовољан овом „приновом“ је Михаило Белошевић, електроинжењер система.

– Станица је одлично урађена, примењена је нова технологија и ради фантастично. Када је реч о електроделу опреме, поседује свој транспорт и сопствено напајање, једном речју – савршених је перформанси. Сада смо је транспортовали и том приликом јасно су се показале бројне предности – рекао је Белошевић.

45 папуча на великом транспорту и око 40 папуча на малом, што значи скоро све.

На „одлагачу 5“, који је специфична машина, промењени су трака, редуктор, погонски и потисни бубањ.

Када је реч о пријемној траци, измењена су оба редуктора и кардана, као и погонски бубањ. Задигнут је и урађен мали транспорт, док је на великом само задигнута самица. Комплетиран је цео ланац и урађена је санација редуктора транспорта.

Михаило Белошевић, електроинжењер система, подсећа да се већ извесно време планира комплетна ревитализација електроопреме и уградња нове технологије, тако да се до тада постојећа опрема брижљиво одржава. Током ремонта урађено је практично само превентивно одржавање – промењени су каблови на малом транспорту и придодато је осветљење. На одлагачу је обављен мало јачи сервис док је, што се тиче трака, према Белошевићевим речима, све зрело за ревитализацију.

Са браваром Николом Максимовићем, нажалост, нисмо успели да попричамо јер је буквално ишао са једне на другу интервенцију, али га морамо поменути јер нам на систему тврде да од њега бољег и поузданијег радника нема.

О ситуацији на терену кратко смо поразговарали и са Дарком Павловићем, већ четири године багеристом „глодара 6“.

– Дуго сам на овом копу, радио сам најпре као руковац станице, потом тракиста, тако да одлично знам како овај систем дише – прича Павловић не скидајући поглед са кашике. – Прошли смо сијасет различитих ситуација са „шестицом“, али овакву, што се тиче услова, до сада нисмо имали. Захтеван материјал изискује повећану опрезност при раду, не само моју већ свих на систему и то на стопостотном нивоу. Више од годину дана радимо у оваквим околностима. Када је овако у првој и другој, у трећој смени се тражи још више пажње и константан надзор. Када долазимо у смену, знамо шта нас чека, спремни смо. Једноставно смо се навикли да радимо тако – јасан је Павловић.

Д. Марковић

Спремни за П

Припадници генерација које су крајем седамдесетих и почетком осамдесетих своју средњошколску праксу наставили запошљавањем у индустријском гиганту стижу до краја свог радног века

опалио први метак „бам-бам“, почела сам да се тресем, устала и рекла: „ја ово нећу“ – сликовито описује Добрила.

Сећа се да јој је понуђено и место продавачице у Новој робној кући у Лазаревцу, што је такође одбила, надајући се послу ближем струци. Трећа и последња понуда стигла је из „Метала“ – за место кранисткиње, око које се није двоумила.

Испоставило се да ће краном у Радионици за припрему материјала управљати наредне 22 године. Иако је и тада, као и сада, било мање жена у производњи, међу колегама се зна да су кранисткиње у том послу успешније од мушкараца, јер су одговорније, уредније и пажљивије.

Добрила нам описује свој конкретан радни дан.

– Једноставно, наш посао је све што у хали не може да подигне човек. Било је година када се радило на норму и када нисмо стајали. Много пута се дешавало да у једној руци држим кифлу, а другом управљам краном, јер није било тренутка за предах.

Наша саговорница је после више од две деценије у производној хали због здравственог стања прешла на место диспечера у Служби за пријем и отпрему, где ће остати до одласка у пензију за неколико месеци. Цео радни век радила је углавном са мушкарцима и каже да ће јој у сећању остати само лепа тренуци.

– Иако бих могла да направим избор да радим до септембра идуће године, одлучила сам да идем чим се испуне услови. Посао је био тежак, али и прелеп, ако говоримо о људима и дружењу. Ово је моја друга кућа, али убудуће ћу све своје време посветити деци и унучићима, којих је петоро. Планирам

Тера, Добрила, Цвеле и Драган

и више да путујем и срећна сам што ћу то моћи себи да приуштим – закључује Доца.

Највећа предност одласка у пензију је то што више не морате да уклапате годишњи одмор са колегама, већ се можете одмарати када желите. Такав је план и Зорана Цветића званог Цвеле из Буковика код Аранђеловца. Он има кућицу на Букуљи и планира да пуно времена проводи тамо. Зоран је по вокацији металостругар, а у младости је био стипендиста у „Иво Лола Рибару“ у Београду, те је био у обавези да тамо ради две године након завршене средње школе. Чим је истекла та обавеза, конкурисао је за посао у „Металу“ јер му је циљ био, каже, да се примакне кући.

Одлазак у пензију један је од најемотивнијих момената у животу сваког човека, јер представља круну и награду након година напорног рада, али и велики и нови почетак, на који се није лако навићи. Ипак, ова животна прекретница лакше се превазиђе када човек схвати да ће убудуће имати много више времена да се усредсреди на себе и драге људе, да испуни неке од својих жеља које раније нису биле приоритет или коначно крене са хобијем о коме већ дуго размишља. О томе чега се највише сећају из свог вишедеценијског радног века, али и чему ће се убудуће посветити, разговарали смо са неколико радника „Металовог“ Погона за производњу, који се ових дана спремају да одложе своје радне мантиле.

Избори из младости трасирају живот

Добрила Ранковић Доца, родом из Зеока, сећа се да је са завршеном средњом школом и звањем машинског техничара, те давне 1982. године, била једна од првих жена у производњи „Метала“.

– У то време радници су запошљавани преко Бироа, те сам најпре распоређена на место портира на копу. Међутим, када сам отишла на обуку у Бубањ поток, која је подразумевала баратање оружјем и кад је

Добрила Ранковић Доца

Зоран Цветић Цвеле

НОВИ ПОЧЕТАК

У Машинској радионици Погона за производњу, на машини која се зове универзални струг, ради већ 45 година, и то без бенефиције. Додуше, последње две године имао је проблем са очима, које је оперисао. Сада се опоравио и враћа се раду на машини на којој ће бити до следећег лета, када иде у заслужену пензију. Иако се припрема за одлазак, каже да посла има и више него пре, зато што има мање људи у радионици. Раније је свака машина имала „свог“ радника.

– Део радног века провео сам и на терену, на багерима, а посао ме је водио и до Грчке, Битоља, Пожаревца – присећа се Цвеле, а причу су прекидале његове млађе колеге металостругари, шалећи се на његов рачун.

Питали смо их да ли се и он шали на њихов, на шта су они одговорили потврдно, јер је Цвеле веома духовит човек и нема ко га не воли.

– Навикао сам се да стално будем с људима. Дођеш на посао, испричаш се, шалиш се. Кад одем у пензију, видећемо како ће бити. Имам супругу Љиљану, троје деце, ту кућицу на Букуљи, надам се да ће ми бити лепо – поделио је са нама своја размишљања Зоран.

■ Добри мајстори остављају траг

Његов колега Драган Јовановић Зозон, бравар из Петке, још увек тражи хоби којим ће се бавити у пензији од марта следеће године. Иако су му радни век обележиле лепе успомене, не верује да ће бити носталгичан. Једно сигурно зна – гвозђе га више не занима, а опет не види себе са „даљинцем“ у рукама на троседу.

– Наравно, морам поправити браву ако се поквари, нећу оставити врата отворена да улазе мачке – шали се Драган.

И он је једно од деце „Метала“, јер је ту био на пракси у средњој школи, а запослио се преко конкурса. Конкурисао је тада и у Топлани и примљен је на оба места, али се одлучио да послуша срце, па је у редукторској радионици почео да ради почетком октобра 1979. године.

– Осим нас, у пензију ускоро одлази много колега и радника је, нажалост, све мање – забринут је Зозон.

У групу најбољих мајстора спада Зоран Ђеранић Ђера из Лајковца, за кога кажу да је најбољи бравар у „Металу“. Цео радни век провео је у Радионици за челичне конструкције, у којој је од 1979. године.

– Нисам замишљао себе као бравара у челичним конструкцијама, нисам то ни желео, желео сам да радим на одржавању машина, тако да ми је испочетка било тешко. Дају ти брусилицу и брусиш оне позиције по цео дан, а њих гомила... Ипак, с временом сам овладао послом и заволео га. За оног ко хоће да ради није потребно дуго да постане мајстор у свом занату – каже Зоран и додаје да се уз добру вољу брзо учи, а с поносом истиче како је био добар радник. – Буде ти лепо кад видиш шта си направио. После сам и по три налога у исто време радио. Био сам много добар мајстор, прва лига. Нисам никад признавао да је неко јачи од мене. Волео сам да радим сам.

То потврђују и све његове колеге, кажу да је било ситуација да тројица раде један налог, а он ради сам, и кад уради, контрола није потребна.

Посебно је волео сложеније и компликованије задатке, јер му је ишло, како он каже, гледање у цртеж.

– Колико сам само нашао грешака на цртежима и давао решења. Сећам се, радили смо неки багер и уочим грешку – не може да се завари неки део. Целу ноћ размишљам, не смирим се док не додоследно решење и док не заваримо. Пита Немац шта сам урадио. Рекох, дај паре. Више није хтео да ми се обраћа. Нисам хтео да му кажем, јер ће да пошаље у Немачку решење које сам ја смислио и да каже да је његово – објашњава будући пензионер.

Ипак, признаје да је умор узео свој данак и да нема некадашњу вољу и елан. Каже и да, осим личне сатисфакције, није имао много практичне вајде од тога што је био добар мајстор.

Ми верујемо да ипак јесте, јер је оставио траг, као и свако од наших саговорника, бар код колега који остају у тим радионицама да се сећају минулих времена и препричавају заједничке догодовштине. Желимо им срећан одлазак у пензију!

М. Пауновић

■ Драган Јовановић Зозон

■ Зоран Ђеранић Ђера

Ужурбанано пред зиму

На „глодару 10“ замењен је полумесец радног точка, а урађена је и одговарајућа реконструкција система. Ради се и на припреми транспорта шест погонских станица које ускоро пристижу на коп

Милан Кокерић

На површинском копу „Радљево“ урађена је инвестициона оправка која је обухватила бројне радове на основној рударској механизацији, као и реконструкцију система.

Према речима Милана Кокерића, руководиоца Првог БТО система, најзначајније је што је током октобра на роторном багеру „глодар 10“ стари полумесец радног точка замењен новим.

– Доста је урађено и на санацији сливника багера, репарирани су кашике и сервисирани гусенице транспорта и њихов погон, а ревитализоване су и на самоходном транспортеру (БВ-3) – набројао је Кокерић завршене радове и подсетио да је уобичајена пракса да се уз инвестициону оправку ради и реконструкција система, уколико је потребна.

■ Припреме за зиму – додатни напор запослених

Тако је током октобра везни транспортер Б-23 који прелази мост померен и скраћен за 150 метара (сада је укупне дужине 469,57 метара). Одатле преко реконструисане траке В-5 (тренутне дужине 332,98 метара) долази до траке В-1 „Тамнава-Западног поља“.

– Као што је познато, због недостатка одлагалишног простора наш систем тренутно материјал одлаже заједно са Првим БТО системом „Тамнава-Западног поља“, што ће

се, како је планирано, наставити и током наредних месеци – објаснио је Кокерић.

Запослени на ПК „Радљево“ надају се да ће добром функционисању система у наредном периоду допринети и путеви насути каменом до скоро свих станица, што ће умногоме олакшати функционисање система у зимском периоду.

Наш саговорник поновио је оно што сви рудари већ одлично знају – послови у овом делу године изискују додатни напор и запослених и рударских машина.

– Поред тога што по сат времена у све три смене губимо на прекопавању кашика које су затрпане због лепљивог материјала, што осетно смањује капацитете система, упркос свим потешкоћама, производни резултати су и више него задовољавајући. Надамо се да ће завршетак ове инвестиционе оправке, као и реконструкција система, донети још боље услове за остваривање планираних биланса – уверен је Кокерић, који је свој радни век започео пре осам година, а у међувремену је,

осим као шеф смене на коповима, радио и у Управи за производњу угља ЕПС-а, одакле је на „Радљево“ дошао пре три године.

У наредном периоду планиран је транспорт шест нових погонских станица на коп. Оне су у првом моменту смештене на привремену локацију у близини новог насеља, а одатле ће, када буде изграђена рампа за спуштање нових станица, бити транспортоване на своје радне позиције у зависности од тога да ли ће имати етажну, везну или одлагалишну функцију.

Након што станице пристигну на крајње одредиште биће урађено тестирање којим ће бити коначно утврђено да ли су оне спремне за укључење у производни процес, а затим следи њихово повезивање са диспечерским центром за управљање и надзор.

– Послови на изградњи рампе за транспорт станица су започети. Оне изискују пет процената нагиба, што мора да се испоштује. Предвиђено је да траса буде ширине 60 метара. Ова акција захтева и одређене логистичке предуслове, пошто станице морају да пређу преко траке Б-23 која се тренутно користи. То значи да ћемо тражити погодан моменат да их транспортујемо – онај када буду постојали услови за дужи застој система да бисмо двоструко „искористили“ већ неопходан застој у раду – појаснио је Владимир Петковић, технички руководилац ПК „Радљево“.

■ Формирана машинска радионица

Упоредо са овим пословима, запослени на „Радљево“ припремају трасу за постављање нове транспортне траке.

– До сада су урађена око четири километра трасе која је насута шљунком и на којој су већ постављени транспортери. На овим пословима ће се радити и током наредне године јер је планирано да укупна дужина БТО система у завршној фази буде десет километара – рекао је Петковић.

Када је реч о организацији посла, Петковић каже да су у бољој ситуацији него

у претходном периоду, јер је формирана машинска радионица која је систему била преко потребна. Радионица се налази у склопу објекта „Колубара Б“, где је за ове потребе искоришћен магацински простор. За сада у њој ради 20 радника разних профила, што је довољно за тренутни обим посла.

– То нам је умногоме олакшало организацију посла, јер смо до сада недостатак радника решавали прерасподелом запослених и ангажовањем радника са других копова. Зато треба да се настави са пријемом кадра, посебно помоћних радника који тренутно највише недостају. Иако на временске услове и квалитет материјала са којим се ради не можемо да утичемо, довољан број радника разних профила много нам значи и омогућава да ефикасно и квалитетно урадимо планирани посао – каже технички руководилац копа.

Наши саговорници истичу да је у зимским условима много теже радити у производњи. Било да пада киша или снег, свака падавина са собом доноси специфичне проблеме. Зато искусни рудари у јесен увек дају све од себе да се за најтежи део сезоне припреме на најбољи могући начин.

На „Радљево“ су почетком новембра канали били ископани и сабирници спремни, пумпе су постављене, а етажа је била сува, одводњена, па су одговорни потврдили да не очекују да ће у месецима пред нама бити неких већих проблема.

Т. Симић

Производња преко плана

На ПК „Радљево“ месечни план производње, који је ребалансом повећан на 350.000 до 400.000 кубних метара откритке у летњем периоду, до сада је успешно испуњен. До почетка новембра откопано је 3.364.459 кубних метара откритке, што је осам одсто више од планираних количина.

■ Још једна стручна обука из области БЗР-а за раднике „Метала“

За сигуран рад на висини

За групу радника „Метала“, међу којима су електромонтери, монтажери и други радници који раде на ревитализацији и одржавању рударске механизације, почетком новембра одржана је стручна обука за коришћење опреме за безбедан рад на висини.

Првог дана, 5. новембра, обуку су прошли „Елмонтови“ електромонтери, а сутрадан радници „Метала“ који се баве пословима монтаже и ремонта. Све демонстрације су изведене у присуству представника служби за безбедност и здравље на раду Управе „Електропривреде Србије“, „Колубаре“ и „Метала“.

– Реч је о основним инструкцијама за рад на висини, у оквиру којих полазнике обучавамо о најважнијој опреми и основним процедурама на заштићеним и незаштићеним позицијама на висини. Током таквих активности обавезно се користе различите врсте опасача и нека врста опреме за заштиту од пада. Искористили смо ову прилику да запосленима поновимо како да безбедно користе опрему коју имају, али и како да користе опрему и елементе који су нови, тек стигли – појаснила је Милица Митровић, из Одељења за БЗР у „Металу“, и додала да је обука подељена на два сегмента – теоријски и практични.

Први се одвијао у просторијама „Метала“, док је практични део обуке за електромонтере који раде на далеководима изведен на решеткастом стубу у Вреоцима, а за раднике монтаже и ремонта на Монтажном плацу „Тамнава– Западног поља“.

Стручно оспособљавање запослених за рад на висини извршила је београдска фирма „ALP Project System“, специјализована за извођење радова, спасавање и евакуацију, као и обуке за рад на висини, чији представници су такође, у складу са уговорним обавезама, присуствовали обуци.

А. Т.

Поштују се потребе потрошача

Уз помоћ запослених „Метала“ током лета уграђени су електрокотлови за машинску радионицу ПК „Радљево“, радионицу за електроодржавање „Тамнава-Западно поље“ и нову ватрогасну зграду код радљевског новог насеља

Марко Милошевић

Миодраг Ћуровић

Њега могу да користе све котларнице на коповима, осим Топлане у Барошевцу, која је предвиђена само за коришћење сувог угља – појаснио је Ћуровић и додао да су током летњих месеци завршени послови који су осигурали погонску спремност и поуздан рад система у зимском периоду.

Уз стандардне послове замене и поправке вентила, урађени су шамотерски радови на поправци озида котла, за које су на основу уговора задужени спољни извођачи. Након што је котло комплетно очишћен урађене су све провере, саниране су пукотине које су постојале и рементован један хидраулични цилиндар.

Како је наш саговорник појаснио, с обзиром на то да у оквиру службе још није заживело предвиђено машинско и електро одржавање, сви запослени су обучени и оспособљени да раде различите послове, што је посебно значајно током ремонта. Основа свега је тимски рад, јер

да би се производња одвијала ефикасно и безбедно, неопходно је да сви раде у савршеном складу.

Марко Милошевић, главни инжењер за термотехнику, подсетио је да се детаљно чишћење котлова ради једном годишње.

– То је посао који заиста није лак – износи се пепео, све се детаљно чисти и пере, а наши запослени максимално су посвећени томе да се у том процесу уоче и отклоне сви недостаци или оштећења. Дешава се да приликом инспекцијских контрола добијамо похвале уз констатацију да котларница делује као да не ради на угља – поносно каже Милошевић.

Према његовим речима, на осталим котларницама по коповима, као и сваке године, прегледане су све инсталације, сервисирани вентили сигурности, сервисирани пумпе, завршене све неопходне поправке на котловима да би се омогућио

несметан рад у грејној сезони. Неопходно је да на одређеним старијим котларницама на коповима застарела опрема буде замењена, на чему ће се радити у наредном периоду у сарадњи са свим релевантним службама и руководством Огранка.

– Заједно са запосленима групе за одржавање термотехничке инсталације из погона „Метал“, са којима имамо изузетну дугогодишњу сарадњу, током летњег периода оспособили смо грејање и уградили електрокотао за машинску радионицу ПК „Радљево“ и радионицу за електроодржавање копа „Тамнава-Западно поље“. Пред почетак грејне сезоне уградили смо инсталацију и електрокотао за грејање нове ватрогасне зграде која се налази код радљевског новог насеља. Оспособљен је и агрегат за котларницу Старе монтаже, саниран део топловода који је процурео на локацији котларнице „Купатило Рудовци“ – набројао је Ћуровић послове обављене у претходном периоду.

– Надамо се да ћемо и ове године без застоја испуњавати потребе свих потрошача како из Топлане Барошевац тако и из свих котларница у оквиру Организационе целине „Површински копови“ – рекли су на крају разговора наши саговорници.

Т. Симић

Зиму која је пред нама Топлана у Барошевцу дочекује потпуно спремна да испоручи довољне количине топлотне енергије свим редовним корисницима. Према речима Миодрага Ћуровића, руководиоца Службе за термотехнику, обезбеђена је довољна количина угља за складишта котларница из којих се греју инфраструктурни објекти површинских копова Поље „Е“ и Поље „Г“, објекти „Помоћне механизације“ и око 270 потрошача из насеља Барошевац.

– Уз то, у договору са надлежним у Одељењу за шумарство РБ „Колубара“ и запосленима који су задужени за котларнице, обезбеђене су и довољне количине сувог огревног дрвета за ложење.

Важан снабдевач

Топлану у Барошевцу чине складиште угља са косим транспортерима угља, два котла од по пет мегавата и командна сала за надзор и управљање. Систем обухвата и савремени систем са електрофилтерима за пречишћавање продуката сагоревања, малу хемијску припрему котловске воде, једну подстанцију за Поље „Е“, „Помоћну механизацију“, топловод за Барошевац, као и 11 топлотних подстанцију у самом насељу. Почетак и завршетак грејне сезоне прати се у односу на прописане нормативе у погледу временских услова.

Агрегати су спремни, на депонијама је смештено 70 тона хидрантског креча и око 1.000 тона ризле, док је у хангарима 65 тона соли. Зимска служба има доста посла и ван сезоне

Иако прави зимски услови још нису наступили, а према најавима метеоролога пред нама је хладна зима са пуно снега, запослени у Зимској служби „Помоћне механизације“ у приправности су од 15. новембра. Како каже Горан Јовичић, главни пословођа, снег их не може изненадити. Хангари су пуни соли, креча и ризле, механизација спремна, а руковоаци и надзорно-техничко особље распоређени за дежурства на територији комплетног Рударског басена „Колубара“ и суседних општина.

Приоритети ове службе су увек исти: одржавање и чишћење индустријских путева, као и путева којима раднички аутобуси превозе запослене, уз све прилазе површинским коповима, укључујући и све саобраћајнице у месним заједницама које се ослањају на копове.

Надзорно-техничко особље и руковоаци машинама, њих 25, чини ову радну јединицу која дежура 24 часа. Међутим, обим посла који обављају одавно је превазишао првобитне оквире Зимске службе.

– Да ли је лето или зима нама апсолутно није битно, посла увек има, па чак и превише. Напомињем да је 16 од укупног броја запослених ангажовано у систему дисконтинуалне производње, пошто део откопавања и транспорт до депоније реализују наши камиони и машине. Ништа мање ангажовање имамо и на пословима које обављамо у сарадњи са запосленима у Инвестицијама, почевши од рушења кућа, ископа рупа за далеководе, фактички свега што је потребно да се уради пред

Припреме за снег

улазак механизације у сам откоп – истиче Јовичић и додаје да им је баш из тих разлога највећи проблем недостатак руковалаца.

Ипак, враћајући се на тренутно најактуелнију тему, наш саговорник наглашава да су агрегати за борбу против снега и леда спремни, као и да је на депоније смештено 70 тона хидрантског креча, који се користи уместо соли за посипање леда, и око 1.000 тона ризле. У хангарима се налази око

65 тона соли. То су оптималне количине материјала за наступајућу зимску сезону, при чему се очекује пристизање још материјала у наредним данима.

– Што се тиче механизације, све је спремно. Две татре са уграђеном специјалном опремом за посипање и плугом, два грејдера, утоварна лопата, два скипа, а на располагању су и мањи булдожери ако буде потребе – објаснио нам је Јовичић.

Како би сва механизација могла да одговори на постављене задатке који их очекују, најзаслужнија је служба одржавања „Помоћне механизације“.

– Пред зимску сезону, када су иначе и тежи услови рада, радимо сервисирање свих машина. Најбитнија је контрола и провера расхладне течности и грејања да не би дошло до смрзавања блока мотора или пуцања. Наравно, све што се уради сада има дугорочни значај. Смањује се број интервенција и превентивно решавају потенцијални проблеми. Зато су нам важне појачане, тј. детаљне провере механизације које тренутно обављамо у нашој радионици – рекао нам је Бојан Игњатовић, инжењер одржавања Булдожерске радионице у Барошевцу.

У радионици се поред редовног одржавања булдожера, цевологача који померају трачне транспортере, хидрауличних багера, утоварних лопата, скипова, раде и друге интервенције, од најситнијих кварова, генералних оправки мотора, мењача, диференцијала, турбина, система хидраулике.

– Имамо веома квалитетан и оспособљен кадар, од механичара, бравара, електричара, као и помоћних радника без којих се не може у овако великим радионицама. Веома брзо се установи квар, нађе се решење, али кашњење набавки нам ствара највише застоја и одлагања – објаснио је Игњатовић и додао да је потребно обучити још младих радника.

Т. Крупниковић

Нова машина за зиму

Новина је да је у погон „Помоћне механизације“ стигла једна од тренутно најсавременијих машина на тржишту. Реч је о УЛТ-у произвођача „Хитаџи“. Очекивања су велика, а пошто ће јој ово бити прва зимска сезона, видећемо како ће се показати – каже Горан Јовичић.

Неодрживи намет

Нисмо против закона већ за другачији механизам наплате ауторских права који не угрожава опстанак библиотека и право читалаца на књигу – поручују библиотекарски

На рад јавних библиотека широм Србије од 1. јануара 2025. године драматично би могла да утиче наплата тарифе по којој ће ове институције због регулисања ауторских права Организацији за остваривање репрографских права плаћати 15 динара по сваком позајмљеном примерку књиге. У Закон о ауторским и сродним правима у августу ове године унесена је измена по којој ће накнаду за ауторска права плаћати јавне библиотеке, односно оснивачи јавних библиотека за разлику од првобитне формулације по којој то чине оснивачи. Библиотекарско друштво Србије упозорава да актуелна форма овог правног акта прети да угрози остваривање основне функције библиотека, да велики број њих неће моћи да исплати износе и да ће већ након првог квартала следеће године бити тужене. Од намета су изузете (високо)школске библиотеке, Народна библиотека Србије

и Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“. Међу оних 530 библиотека са огранцима које треба да плаћају тарифу јесте и Библиотека „Димитрије Туцовић“ у Лазаревцу. За запослене је ова одлука вишеструко спорна.

– Дешавало се да број позајмица у нашој библиотеци буде 200.000, што је изузетно висок резултат, али никада није испод 150.000. То значи да обавеза плаћања тарифе за нас не би била мања од 2.000.000 динара. Дакле, знатно више од прихода и више од набавке књига. Новац који добијамо за откуп књига морали бисмо преусмерити на плаћање тарифе и смањити број нових дела. Ове године смо набавку реализовали са 1.700.000 динара средствима Града Београда, нашег оснивача. Имамо план за наредну годину, али наша набавка је и даље нижа од плаћања тарифе – појаснила је Јасмина Иванковић, директорка Библиотеке „Димитрије Туцовић“, напомињући да ће се наплата одразити и на остале услуге и програме.

Пошто јавне библиотеке немају свој новац којим би покриле ове трошкове, друштво библиотекара је почетком октобра упутило допис премијеру Милошу Вучевићу и објавило јавни апел за хитно стављање ван снаге Тарифе накнаде за давање на послугу оригинала и умножених примерака ауторских дела издатих у штампаној форми. У међувремену је Заводу за интелектуалну својину Републике Србије, који је ООРП-у дао

легитимитет да се бави ауторским правима писаца, издавача и осталих аутора књига, удружење поднело иницијативу за спровођење надзора над ООРП-ом због неправилности и незаконитости које су уочили приликом анализе рада ове организације. Онлајн су скупили више од 10.000 потписа као услов да се наведена одлука стави ван снаге и уђе у поновно разматрање.

Попут својих колега, Лазаревчани истичу да нису против закона већ за то да се овај подзаконски акт, који у садашњем облику може имати погубне последице, стави ван снаге док се не спроведе јавна расправа и не пронађе добар модел уређивања ауторских права.

– Тарифа од 15 динара по позајмљеном примерку наплаћивала би се за сва дела наше и преведене књижевности, што подразумева ауторска права и за ауторе чија су дела цивилизацијска тековина. То је неприхватљиво. Ко може да наплаћује права за Сервантеса или Доситеја? Проблематично је и што је уредба нека врста уравниловке. Да би неко примио накнаду, довољно је да има једну публикацију са ЦИП каталогизацијом и једну без ње. Тиме се признати и награђивани аутори стављају у исти ранг с онима који објављују за родбину и комшије, не морају чак ни да буду читани. Не можемо изједначавати скрибомане и велика имена наше културе – рекла је директорка Иванковић.

М. Караџић

■ Ловачко удружење „Колубара“ обележава 125 година постојања

Добар поглед

Три године после оснивања Савеза ловачких удружења Краљевине Србије и годину после усвајања првог Закона о лову, Лазаревчани су 1899. године оформили своје ловачко удружење. Око 140 чланова и Милован Дамњановић, први председник, покренули су организовани лов у Шумадијској Колубари, иако су почеци ловства у овом крају забележени много раније. И у времену јубилеја, а ове године се навршава 125 година постојања Ловачког удружења „Колубара“, ловцима Лазаревца и околине, уз селективни лов, као приоритети остају очување дивљачи, заштита природних ресурса и тежња ка одрживом развоју.

Удружење је минулих деценија пролазило кроз различите фазе развоја. Данас газдује ловиштем „Колубара“, ловне површине 30.664 хектара. Стално гајене врсте дивљачи су дивља свиња, срна, зец, фазан и пољска јаребица.

– Дивља свиња се после више деценија вратила са тенденцијом пораста популације. На јаловиштима површинских копова налази поново слободне еколошке нише, док је пре више од пола века била веома заступљена у плавним шумама око реке Колубаре – наводи др Милисав Томић, члан Скупштине и Дисциплинске комисије ЛУ „Колубара“.

Друштво је члан Ловачког савеза Србије, а ловци носиоци највиших признања. Последњих година локална организација има око 700 чланова, међу њима и три даме. Око 70 одсто ловаца ради у Рударском басену „Колубара“.

Лазаревачки ловци истичу квалитетну сарадњу с општином и локалним институцијама. У спречавању илегалног лова имају добру координацију са Министарством унутрашњих послова.

М. Караџић

/// Фото: Ј. Бркић

Окушала се у разним „дисциплинама“ – од израде минијатура, мозаика, златовеза, уља и акрила, до фотографије. Своја дела представљала је на бројним групним и самосталним изложбама широм Србије, али и у Ирану, Јапану, Португалији и Бугарској

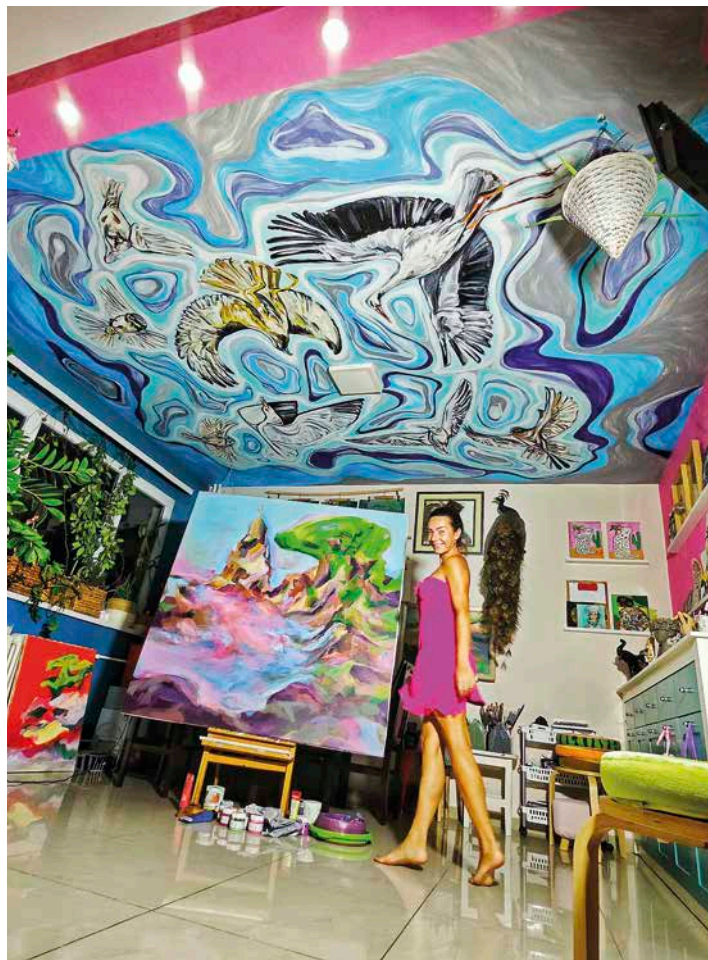
Наша суграђанка Анка Стојановић представљањем филма „Рефлексије: Путовање кроз Анкино стваралаштво у две деценије“ крајем октобра обележила је 20 година од прве изложбе и почетка свог уметничког путовања. Око 200 гледалаца, колико се поводом пројекције окупило у лазаревачком Центру за културу, имало је још једну прилику да се упозна са сликаркиним обимним стваралаштвом, идејама и мислима са којима се током година борила израштајући у препознатљиву уметничку личност.

– Многи ме знају као уметницу, али је мањи број оних који ме знају као наставницу ликовне културе. То је доказ да професија није битнија од уметности, али у мом случају успела сам да испуним циљ и ставим печат испод одговора на питање: „Шта желиш да будеш када порастеш?“. Одговор је гласио: „Наставница ликовног!“, док је „уметник“ био идентитет добијен рођењем – рекла је Анка у уводном обраћању.

Завршила је Уметничку школу у Ужицу, одсек Грнчар – уметничка керамика. Некада је говорила како никада неће сликати цвеће, лишће и иконе, јер није достојна те лепоте и чистоте. Ипак, игром случаја уписала је Академију Српске православне цркве за уметности и конзервацију у Београду. Како каже, била је то боља воља.

Учила је сликање, вајање, калиграфију, анатомију...

Стваралаштво као кључ идентитета

Кроз период мастер студија пролазила је кроз дилему да ли да оде из Србије и свој рад настави у иностранству. Тада јој је један професор дао одговор: „Јеванђељисти су проповедали веру тамо где је није било, па ти сама одлучи“.

Израђујући икону у златовезу отворила је врата ка новим интересовањима, па је тако своју венчаницу, коју је даноноћно израђивала седам месеци, украсила златним нитима. Везла је флоралне мотиве, пришивала бисере и кристале. Лазаревачки академски вајар Душан Рајшић рекао је том приликом да је ово највећи Анкин перформанс.

Касније је правила минијатуре у златовезу, али је и приликом осликавања слика техником уља на платну слику допуњавала деловима које је везла. Такав

уметнички приступ знатно је допринео да њен златовез буде примећен.

Међу Анкиним запаженим радовима је и стаклена скулптура облика мараме на глави инспирирана њеним путовањем у Иран, где је учествовала на 20. интернационалном фестивалу визуелних уметности за младе уметнике. Дело је представљено на Децембарском ликовном салону у Лазаревцу 2023. године и на изложби „Иран из моје перспективе“ одржаној у Београду.

Окушала се у разним „дисциплинама“ – од израде минијатура, мозаика, златовеза, уља и акрила, до фотографије. Своја дела представљала је на бројним групним и самосталним изложбама широм Србије, али

је поред Ирана излагала и у Јапану, Португалији и Бугарској. Добитница је Видовданске награде за стваралаштво младих у Лазаревцу 2013. године, на шта је посебно поносна.

Још један круг образовања прошла је на Одељењу за образовање наставника Филозофског факултета у Београду, где је завршила мастер студије. Своје велико знање, таленат и уметничка достигнућа дели са ученицима ОШ „Дуле Караклајић“, где је запослена као наставница ликовне културе. Марљивим радом наставља да инспирише младе нараштаје, учећи их како да се изразе и негују креативност, самоуверено стремећи ка циљевима који су, уз доста рада и преданости, увек достижни.

С. Ћоковић Станковић

Кистом оплемењује простор

Лазаревчани Анку познају и по бројним муралима које је осликала на зидовима приватних објеката широм града. Најпре је украшавала зидове вртића, затим бројне дечје и спаваће собе, а потом ресторане и кафиће. Током зимског периода осликава излоге локала и даје живост уснулом граду.

– Важно ми је да држим четку у руци, имам тренинг и дисциплину. Није лоше радити по наруџбини и остварити визуелизацију туђих идеја, јер на тај начин допирем до људи, спознајем још неко биће на планети, а не само себе. Тај рад стоји насупрот асоцијалном стварању у атељеу – објашњава Анка и додаје да је од 2017. године до данас осликала око 35 приватних и 45 јавних простора, 17 фасада и око 35 излога, неке од њих више пута. Без паузе је осликавала и до 19 сати, док је висина и ширина највеће осликане површине осам метара.

Лепше лице града

Уз већ добро познате Дане хумора за децу, чак две лепе и важне јесење манифестације посвећене најмлађима успеле су током протеклих неколико година да заживе у нашем граду.

Прва је одржана последњег петка у октобру, када је, захваљујући труду и ентузијазму васпитачица предшколских установа из целе општине организован шести Јесењи карневал. Оне су се и ове године потрудиле да, улепшавши целу шеталишну зону, детаљно осмисле сценографију, као и кореографије и костиме малишана који су наступили на бини, створивши тако вредне успомене за њих, али и за ватрене обожаваоце из публике – дирнуте родитеље.

Само неколико дана касније, током прве недеље новембра, у организацији Пулс театра, одржан је десети дечји фестивал „Позоришни рингишпил“. Током шест дана манифестације деци је, уз слободан улаз, приказано пет представа намењених различитом узрасту ансамбала из Пирота, Крушевца, Вршца, Београда и Новог Пазара. Као и ранијих година, квалитетан програм награђен је великим интересовањем, а за најбоље је овога пута проглашено извођење одлично костимиране „Пепељуге“.

Р. К.

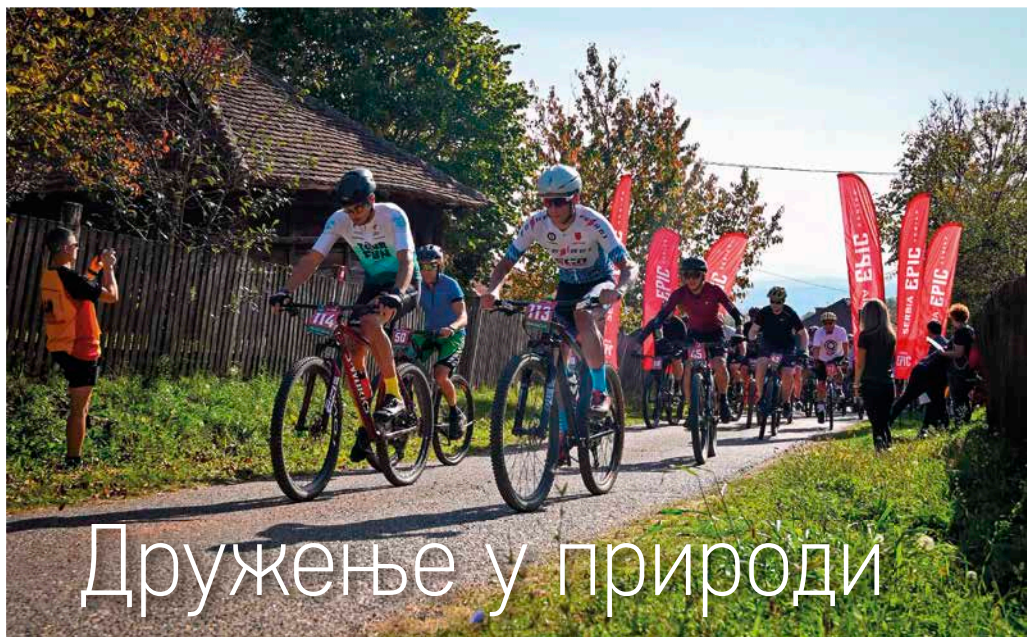
/// Фото: А. Павловић

Седамдесетак тркача и бициклиста из Новог Сада, Крагујевца, Ваљева разгледало најлепша села наше општине

У склопу обележавања јубилеја Планинарског друштва „Вис“, које ове године пуни 25 година постојања, у Лазаревцу је 27. октобра први пут организована МТБ и trail трка под називом „Соко – Човка“, која је окупила бројне љубитеље бициклизма и трчања из нашег града.

У организацији су, уз планинарско друштво, учествовали и Спортско удружење „Курбла“, „Serbia Epic Series“ из Новог Сада и „Соко домаћинство“.

Старт и циљ био је на имању „Соко домаћинство“ у Жупању. Бициклисти су кренули тачно у подне, а тркачи 15 минута касније. Учесници, којих је било 70, из Београда, Новог Сада, Ваљева, Крагујевца и других градова, имали су прилику да се упознају са тереном на територији села Чибутковица, Шушњар, Стубица и Жупањак. Била је то лепа акција у којој су многи учествовали и породично – док су родитељи трчали или возили бицикл, домаћини су за

децу организовали разне спортске активности, а за све учеснике организован је и ручак.

Жеља удружења ПД „Вис“ је да овај спортско-породични дан постане редован догађај у календару њихових активности као препознатљив догађај у Лазаревцу. Циљ им је да на што лепши начин промовишу лепоте наше општине, али и боравак у природи. И сам назив трке носи назив по узвишењу

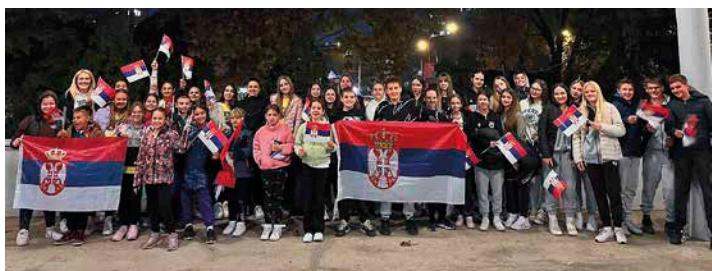
Човка, где су се водиле најтеже борбе током Колубарске битке у Првом светском рату.

Планинарско друштво редовно организује и друге манифестације, највише посвећене деци, са циљем афирмације шетње као вида рекреације. Међу њима је најпознатија „Шетамо за здравље“, коју организују већ 18 година.

М. П.

■ КК „Рудар 22“

Сусрет са кошаркашицама

Милица Ненадић, тренер женске селекције КК „Рудар 22“, повела је 7. новембра 40 малишана из овог клуба на занимљив излет у халу „Ранко Жеравица“ у Београду, где су имали прилику да пруже подршку својим идолима – женској кошаркашкој репрезентацији Србије.

Кошаркашице, које су играле против екипе Португалије у оквиру квалификација за Европско првенство, однеле су убедљиву победу. Лазаревчанка Невена Ракић, која тренира у КК „Рудар 22“, добила је шансу да се на полувремену у ревијалном делу такмиче у шутирању на три

задате позиције и убацила је све из првог и јединог покушаја (двокорак, слободно бацање и шут за три поена). Награђена је кошаркашом лоптом са потписима репрезентативки Србије.

– Деца су се вратила препуна утисака после сусрета са неким правим и реалним узорима, поготово што су добили прилику да се након утакмице сликају са репрезентативкама и добију аутограме. Захваљујемо се Кошаркашком савезу Србије који нас је позвао на утакмицу, али и родитељима чија подршка никада не изостаје – рекла нам је Милица Ненадић.

Т. К.

Поново ради ватерполо клуб

Ватерполо клуб „Колубара“ након вишегодишње паузе почео је поново са радом прве недеље новембра, што је деци узраста од осам до 14 година прилика да се на базену Спортско-рекреативног центра „Колубара“ окушају и у овом спорту.

Тренинзи, којима могу да се прикључе и дечаци и девојчице, биће одржавани уторком, средом и петком у термину од 21.00 до 22.15 часова.

Према речима тренера Александра Спасића, који има доста искуства у раду са децом, једини предуслов је да будући полазници знају да пливају.

– Уз нашу помоћ прво добро савладају све четири технике пливања, а тек затим прелазимо на елементе са лоптом и ватерполо пливање. Тренер Михаило Перунички и ја планирамо да квалитетним програмом окупимо што више деце и да за неколико година оформимо такмичарску екипу. Надам се да ћемо већ крајем новембра, под покровитељством ВК „Железничар“, организовати и први турнир – истакао је Спасић и додао да је поменути ватерполо клуб из Лајковца, уз СРЦ „Колубара“, имао велику улогу у поновном покретању клуба обезбедивши лопте, голове и сву потребну опрему. У плану је да се једном недељно одржавају и заједнички тренинзи.

За сада је план да се ради на нивоу школице, јер базен у Лазаревцу нема услове за одржавање утакмица.

– Примарни циљ нам је да проширимо обим активности које се нуде најмлађима у нашем граду и да им дамо прилику да се рекреативно баве још једним лепим спортом – рекао је Спасић и додао да заинтересовани могу да се јаве на 064 1355 672.

Ј. П.

Иза сваке ТОНЕ стоји ПОЖРТВОВАНОСТ ЧОВЕКА

Коп који је приликом покретања у новембру 1994. године означен као једна од највећих инвестиција тадашње државе и данас је најпродуктивнији у Рударском басену „Колубара“ и „Електропривреди Србије“

Десет година после доношења одлуке о изградњи, након вишегодишњих одлагања, 4. новембра 1994. године почело је откопавање јаловине на тада најмлађем „Колубарином“ рудокопу. Први производни систем чинили су роторни багер „глодар 630“, одлагач 8500, „бандваген“ и пет транспортера преузетих са других копова. Само годину дана након почетка производње откривке, 17. новембра 1995, у пробну производњу је укључен први угљени систем и тамнавски лигнит са „Запада“ је кренуо пут Дробилане.

Рад најпродуктивнијег „Колубариног“ копа од самог почетка био је условљен бројним отежавајућим околностима. Опремање и

почетак рада омели су најпре рат и распад бивше Југославије, а након увођења санкција 1992. године немачки испоручиоци опреме напустили су посао. Изградња копа је настављена успорено, финансирањем на терет текуће производње. Радници су ударнички радили јер су били свесни колико је у том тренутку било важно коначно покренути производњу.

Они нису одустали ни када је нашу земљу задесило бомбардовање 1999. године. Чак и под бомбама које су падале, рудари „Колубаре“ на овом копу су производили угља да би Србија имала довољно струје. Тада је, упркос свему, формиран и други систем за производњу откривке, који је био неопходан за подизање производних капацитета. Са „Источног поља“ у фебруару 1999. године на „Западно поље“ пребачени су „глодар 700“ и један „бандваген“. Ове две производне машине су, заједно са системом трака, чиниле привремени јаловински систем.

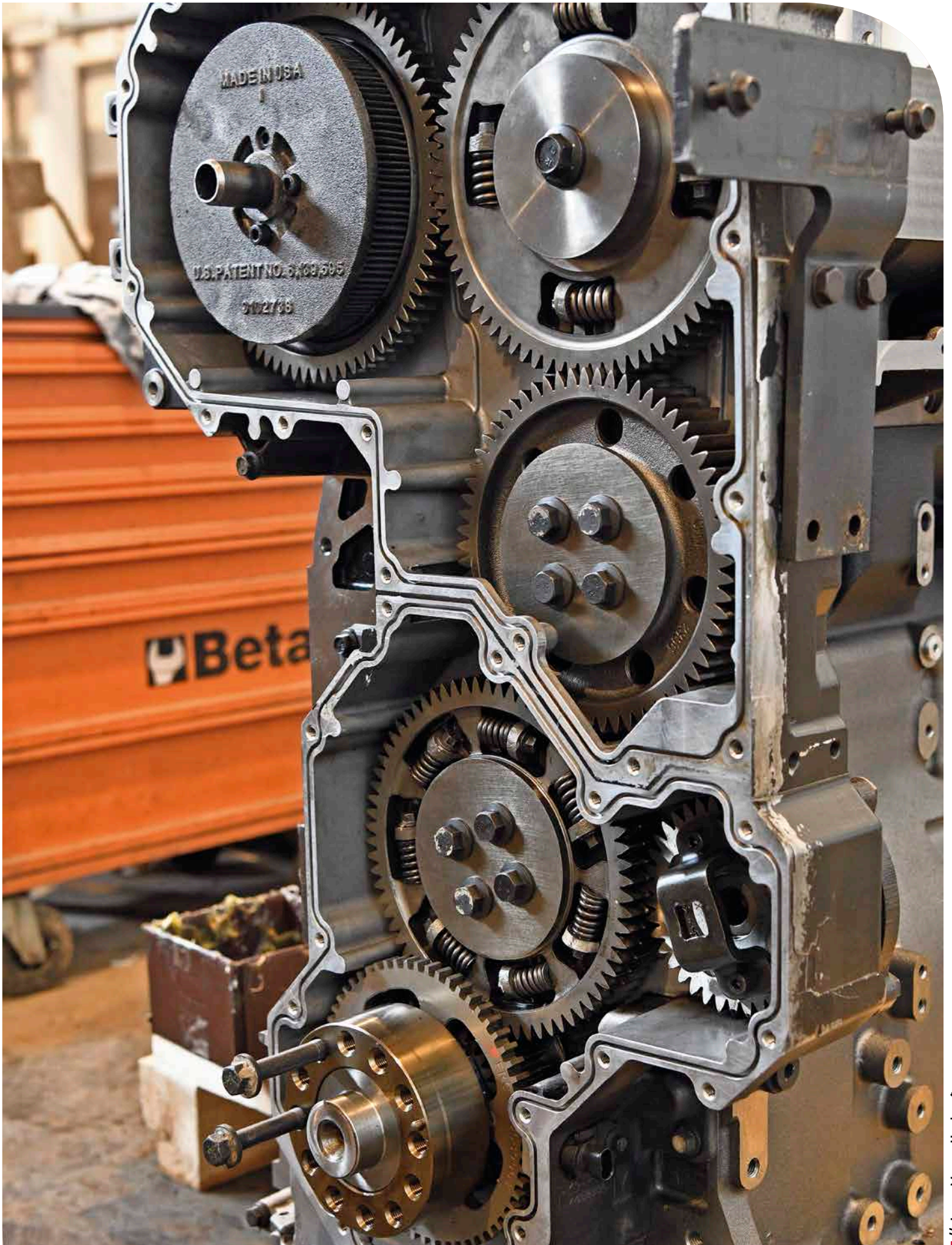
Током прве деценије 21. века коп се даље уздизао – овај пут захваљујући пољском и немачком програму, инвестиционим подухватима који су омогућили обезбеђивање довољних количина лигнита за термоелектране, а тиме и стабилност читавог електроенергетског система.

Опрему пољске фирме „Копекс“ за Први БТО систем монтирала су радници „Метала“. Нови систем трачних транспортера, који је

тада био међу најмодернијим транспортним системима у Европи, пуштен је у рад у јесен 2005. године. У августу 2006. године са „Истока“ на „Запад“ су транспортовани „ведричар“ и „бандваген“. Након тога формиран је још један угљени систем, који је укључен у рад у септембру исте године. Немачки програм је обележио формирање Другог БТО система, комплетираног у пролеће 2010. године, који је припадао најновијој генерацији рударске механизације у површинској експлоатацији лигнита. Током 2018. године на систему међуслојне јаловине пуштен је у рад нови „одлагач 4“, највећи одлагач на колубарским коповима, набављен у оквиру „зеленог кредита“.

Данас радници „Тамнава-Западног поља“ ископају нешто више од половине укупно произведеног угља на колубарским коповима. Иза свих тих остварених милиона тона и кубика из године у годину стоји њихова велика пожртвованост и посвећеност упркос веома тешким условима рада и великом притиску, јер рударски хлеб и даље има седам кора. Много врских мајстора и искусних коповских радника одлази у заслужену пензију, а све мање је младих који би их на копу заменили. Недостатак људства све више обележава рад „Тамнава-Западног поља“ и то је један од највећих изазова који је пред овим копом.

М. Павловић

/// Фото: Милан Цвијетић

